

Hva er protestantisme

Tarald Rasmussen, 144 sider, Oslo: Universitetsforlaget, 2017

Dette er en forfriskende liten bok – velskrevet og pedagogisk godt tilrettelagt. Anledningen er selvsagt 500-årsjubileet for reformasjonen, og forfatteren er professor i kirkehistorie ved Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo. Boken er forfriskende fordi forfatteren ikke drukner i historien, men klarer å få leseren med på et nåtidig og oppdatert besøk i Wittenberg.

Hva har så denne boken med misjonsvitenskap å gjøre? Den behandler både direkte og indirekte Luthers syn/manglende syn for misjon og dernest følger den opp med innsiktsfulle kapitler om pietisme og misjon og et oppdatert kapittel om global protestantisme hvor også protestantismens misjonsvirksomhet og innvirkning på misjon behandles. Da jeg begynte på boken, tenkte jeg at det ville bli plankekjøring for en garvet teolog, men det var det ikke. Behandlingen av misjon/pietisme utfordrer og ikke minst kapittelet om «Protestantisk sekularitet».

Boken inneholder sju kapitler. Det første gjør rede for tre blikk på protestantisme – sosiologisk, teologisk og historisk. Denne tredeling følges opp i de følgende kapitlene. Kapittel to tar for seg protestantisme som religionsform – synet på Guds rettferdighet, Kristusetterfølgelse, synet på synd og på sakramenter, sang og musikk, og synet på misjon, skapelsesteologi og politisk protestantisme. Kapittel tre går inn i debatten om luthersk og reformert protestantisme på en pedagogisk måte slik at både forestillinger om kirkeorganisering, to-regimentslære og predestinasjon faller på plass.

I kapittel fire beveger vi oss inn i opplysningstiden hvor det handler om prekestol, presteutdanning, bibelkritikk, presten som opplysningsagent og ikke minst protestantismen og språket – folkemålet, dvs. Bibelen, verden og mennesket. Kapittel fem handler om

global protestantisme og ikke minst om Max Webers skille mellom kirke og sekt. Det er et spennende og for lutheranere utfordrende kapittel, fordi vi i motsetning til metodister, pinsevenner og andre ikke passer inn i kategorien «sekt», men samtidig har gitt plass til haugeanismen og pietismen. På slutten tar Rasmussen også opp Robert D. Woodberrys behandling av forholdet mellom protestantisk misjon og demokrati.

Det følgende kapitlet handler om forskjellen mellom Danmark/Norge og Sverige og Finland. Danmark/Norge fremstod som idealtypen på et protestantisk fyrstestyrt kongedømme, mens Sverige og Finland fulgte sine egne og mer bevisste veier som ikke helt liknet på den dansk/norske lutherske mønsterstat. Den svenske modellen tok med seg en større religiøs arv fra middelalderen, mens den dansk-norske modellen i høyere grad handler om en ny start. Kapittel syv om protestantisk sekularitet er viktig fordi det åpner for en bredere samtale om hva som er sekularitet og sekularisering enn vår tradisjonelle forestilling om sekularisme. Dette er kanskje bokens viktigste kapittel.

Det er i løpet av 2017 utkommet en rekke bidrag om reformasjonen. Her er et av de mest tankevekkende og nytenkende bidrag.

Knud Jørgensen

